

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מו.

עין משפט גזר מצוה

ל א מיי פ"ח מהלכות
זכרות הל' ט ופ"ו
מהלכות לולב הלכה ו סמג
עשין כו ועשין מג טו"ש"ע
פ"ח ס' מר"ח ספ"ק ה:
ל א ב מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה טו
טו"ש"ע פ"ח ס' מר"ח
ספ"ק ה:
ל ב ג מיי פ"ח מהלכות
זכרות הלכה ט ט
ופ"ו מהלכות סוכה הל' יב
סמג עשין מג טו"ש"ע פ"ח
ס' מר"ח ספ"ק ה:
ל ג ד מיי פ"ד מהלכות
תפילין הלכה ז סמג
עשין כה טו"ש"ע פ"ח ס'
כה ספ"ק יב:
ל ד ה מיי פ"ו מהל'
סוכה הלכה יב סמג
עשין מג טו"ש"ע פ"ח ס'
מר"ח ספ"ק ה:
ל ה ו מיי פ"ג מהל'
טובה הלכה ד סמג
עשין ה טו"ש"ע פ"ח ס'
מר"ח ספ"ק ה:
ל ו ז מיי שם טו"ש"ע שם
ספ"ק ז:
ל ח ט מיי טו"ש"ע שם
ספ"ק ז:
ל ט י מיי פ"ו מהל'
סוכה הל' יב סמג
עשין מג טו"ש"ע פ"ח ס'
מר"ח ספ"ק ה:
ל י י מיי פ"ח מהלכות
זכרות הלכה י:

מוסף רש"י
בכל יום ויום תן לו
מעין ברכותיו. צדשת
מעין שבת, צו"ש"ע מעין
י"ט (ברכות ט).

העושה סוכה לעצמו. דווקא נקט לעצמו אבל לאחר לא
מזכר מידי להאי תנא דסבר דאין מזכר לעשות
כדדייקין פ' התכלת (מנחות דף מב. וסס): ואיכא תנא דתני בירושלמי
צפרק הרואה עשה לעצמו מזכר לעשות סוכה עשה לאחר מזכר
[א] לעשות סוכה [לשמן]:

העושה סוכה לעצמו מברך
שהחיינו. זריך לפרש
טעם מאי שנא דיש מצות שמקינו
לזכר שהחיינו ויש מצות שלא תקינו
בעשיית סוכה ולולב תקינו כדאשכחן
הכא ובעשיית ז' מצוות ותפילין לא
תקינו כדמוכח פרק התכלת (ג"ו
ס) דמפרש ר' יוחנן מאי מזכר
אתפילין של יד ותפילין של ראש ואילו
לעשות תפילין לא מזכר ללא חשיב
ליה וכמו כן יש לזכר דשהחיינו
נמי לא מזכר מדלא חשיב ליה וכן
אפדין הן מזכר שהחיינו כדאיתא
בסוף פרק ערבי פסחים (פסחים דף
קכא): ואילו אמילה לא מזכר מדלא
חשיב צפ' התכלת (מנחות ס) ובסוף
ר"ח דמילה (שבת דף קלו): צדי
זכרות של מילה וכן אקריאת
מגילה מזכר שהחיינו כדאיתא ברש
הקורא את המגילה עומד (מגילה דף
כא): ואילו אקריאת הלל לא מזכר
וגראה דמגילה שיש עליה שמחה תקנו
שהחיינו ודאמרין בהרואה (זכרות
דף נד). למזכר על כלים חדשים
כתב רב שרירא גאון ללא סמכין
עלה דמספקין צפרק בכל מעברין
(עירובין ד' מ): דבעינן מידי דלמי
מומן לזמן וקשה מפדין הנין):
נכנס לישב בה מברך לישב
בסוכה. מדלא קאמר
מזכר שמים כדקמי סיפא בעשייה
ועומדת ואין יכול לחדש בה דבר
משמע דנפיק אהא צדיק אעשייה
שהחיינו ומכין ומיפוק ליה דמזכר
משום יו"ט כמו שמזכרין איום טוב
דפסח ועגרת וכל שאר ימים טובים
ושמא כיון דסוכה מחמת חג קאיתא
סבירא הוא דזמן דידה אע"פ שזיך
בחול פטור הוא אף בחג דזמן כי
קא אתי מחמת מועד קאתי אפילו
בלא יום טוב כדאמר לקמן (דף מו):
דאי לא זיך האידנא מזכר לנמר
או ליומא אחרא:

דבר אימת דמשמשי מברכי.
דמגוה לנמשש בהן שלא
יסח דעתו דצפרק קמא דיומא
(ד' ז): ילפינן מניין ומה זיך שאין
צו אלא אזכרה אחת ולא אתפשו
מאי הוא מזכר אס מזכרין לשמור
את חוקיו כמו שמזכרין צמר
דמסלקין תפלתו או להניח כמו
שמזכרין צעמא הנחה כדאיתא
בהקומץ רבה (מנחות דף לו. וסס)
דהכל הני מונחין ועומדין ומסתבדי
למזכרין לשמור חוקיו כמו למזכרין
לשמור צמר דמסלקין תפלתו כדאיתא
פרק זא סימן (בדה דף נא):
הרואה גר של חנוכה צריך
לברך. צשאר מצות
כגון אלוהב וסוכה לא תקינו לזכר
לרואה אלא גזי נר חנוכה משום
חציבות הנס וגם משום שיש כמה
זני אדם שאין להם צמים ואין
צידם לקיים המגוה וטעם ראשון ניחא ללא
הקמ"ק עמוד ויהי נשך לזמן

העושה לולב. צערב יום טוב: לעצמו. ולא לאחרים: **לאן זמן**
בית המקדש. מזכרין עליו במקדש כל שבעה דמדאורייתא היא
כרבי יוחנן דתני טעמא דאורייתא: **כל זמן שמניח.** ואפילו
חולטן ומניחן מאה פעמים ביום. וגזי סוכה נמי אע"ג דלא מפסקי
לילות ממים וכדא יומא אריכא הוא
מזכרין עליה בכל יום דהוא דומיא
דחולט ומניח: **אלא שחרית.** ובסוכה
נמי כיון דכחד יומא הוא סגי בצרכיה
של יום ראשון: **דלא עזיב דשמעטיה.**
אלא כל זמן דמנח תפילין מזכר:
הכי גרסינן ואנן נמי כרבי עדיין
ומזכרין כל שבעה. ואע"ג דכחד
יומא הוא. ובלולב נמי כל שבעה
ואע"ג דמזכרין מזכרין עליה כי
היכי ומזכרין צמר חנוכה וצמגילה
דרבנן דקם ליה רב שמואל צמד
שיטתא צולוב ורבין נמי משמיה
דר' יוחנן אמר לולב שבעה: **דמשמשי**
צמו. דקיימא לן חייב אדם למשמש
בתפילין כל שעה ק"ו מניין צפ"ק
דיומא (דף טז): **מצות לולב שבעה.**
לזכרה: **יום ראשון מצות לולב.**
לאורייתא ועיקר ובעיה צרכה:
מלא ואילך מצות זקנים. רבן יוחנן
בן זכאי וסיעתו ודרבנן לא בעיה
צרכה: **ואף רב סבר לה כל שבעה.**
צעי צרכה למצות לולב ואף על גז
דמזכרין הוא צעי צרכה: **דאמר**
רב. צמר חנוכה דמזכרין היא וצעי
צרכה הכא נמי לא שאל: **הרואה**
נר חנוכה. קאי על שלל הדליק
צציתו ועוצר צרות הרבים ורואה
אותה צפתיה ישראל שמגוה להניח
צפתח זריך לזכר על (ה) הראשונה:
מזכר שמים. שהחיינו ושעשה נסים
שאין על הרואה לזכר להדליק הנר:
מלא ואילך. זמן ליכא: **המדליק**
מזכר. להדליק נר ושעשה נסים:
והרואה. ששעה נסים לחודיה:
והיכן זוגו. הואיל והוא מדצריהם:
מחני לה צדיק. להא דרב גזי
לולב ולא שמע לה ממללא דנר חנוכה:
מצות לולב כל ז' ואף רב
סבר מצות לולב כל ז'
דאמר רב חייא בר אשי
אמר רב המדליק נר חנוכה
צריך לברך. ביום ראשון
המדליק מברך ג' הרואה
מברך ב' כו. ור' יהושע בן
לוי אמר יום ראשון מצות
לולב. מיכן ואילך מצות
זקנים. וכן אמר ר' יצחק.
ת"ר העושה סוכה לעצמו
מזכרין סוכה לישב
בסוכה. היתה עשויה אם
יכול לחוש בה דבר
מברך אחת מיד. שהחיינו.
ואם לא לכשיכנס בה
מברך שמים. אמר רב
אשי. רב כהנא מסדר
להו לכולהו הני בירכתא
אכסא דקידושא. ת"ר היו
לפני מצות הרבה אומר
ברוך אשר קדשנו במצותיו
וצונו על המצות. ר'
יהודה אומר מברך על
כל אחת ואחת. מרכיב
ברוך ה' יום יום. כל יום
יום תן לו מעין ברכותיו.
כלומר אם היא שבת מברך
ברכת שבת ואם יום טוב
הוא מברך ברכת יום
טוב. הכא נמי כל מצוה
ומצוה תן לה ברכתה
כפי עצמה. והלכתא כ'
יהודה. אמר ר' יודא
לא כמדת הק"ב [ה] מרת
בשר רוס.

העושה לולב *לעצמו* אומר ברוך שהחיינו
וקיימנו והגיענו לזמן הזה נטלו לצאת בו
אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על
נטילת לולב ואף על פי שבירך עליו יום
ראשון חוזר ומברך כל שבעה *העושה
סוכה לעצמו* אומר ברוך שהחיינו וקיימנו
כו' נכנס לישב בה אומר אשר קדשנו
במצותיו וצונו לישב בסוכה וכיון שבירך
יום ראשון שוב אינו מברך קשיא לולב
אלולב קשיא סוכה אסוכה בשלמא לולב
אלולב לא קשיא כאן בזמן שבת המקדש
קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים
אלא סוכה אסוכה קשיא תנאי היא דתנאי
תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהן
דברי רבי וחכמים אומרים אינו מברך אלא
שחרית בלבד אתמר אביי אמר הלכתא
כרבי ורבא אמר הלכתא כרבנן אמר רב
מרי ברה דבת שמואל חזינא ליה לרבא
דלא עביד כשמעתייה אלא מקדים וקאי
ועייל לבית הכסא ונפיק ומשי ידיה ומנח
תפילין ומברך וכי אצטריך זימנא אחרינא
עייל לבית הכסא ונפיק ומשי ידיה ומנח
תפילין ומברך ואנן נמי כרבי עדיין
ומזכרין כל שבעה אמר מר זוטרא חזינא
ליה לרב פפי דכל אימת דמנח תפילין
מברך רבנן דבי רב אשי כל אימת דמשמשי
בהו מברכי אמר רב יהודה אמר שמואל
מצות לולב כל שבעה ור' יהושע בן לוי
אמר יום ראשון מצות לולב מכאן ואילך
מצות זקנים ורבי יצחק אמר כל יומא מצות
זקנים ואפילו יום ראשון והא קיימא לן
דיום ראשון דאורייתא אימא בר מיום ראשון
אי הכי היינו דרבי יהושע בן לוי אימא
וכן אמר רבי יצחק ואף רב סבר כל שבעה
מצות לולב *דאמר רבי חייא בר אשי
אמר רב המדליק נר של חנוכה צריך
לברך רבי ירמיה אמר הרואה נר של
חנוכה צריך לברך מאי מברך אמר רב
יהודה יום ראשון המדליק מברך שלש
הרואה מברך שמים מכאן ואילך מדליק
מברך שמים ורואה מברך אחת ומאי מברך ברוך אשר קדשנו במצותיו
וצונו להדליק נר (של) חנוכה והיכן צונו מלא תסוד ורב נחמן בר יצחק
אמר ישאל אביך ויגדך *מאי ממועט זמן אימא ממועט נס גם כל יומא
איתיה) רב נחמן בר יצחק מתני לה בהדיא אמר רב כל שבעה מצות
לולב ת"ר העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו כו' נכנס לישב
בה אומר ברוך אשר קדשנו כו' היתה עשויה ועומדת אם יכול לחדש
בה דבר מברך אם לא לכשיכנס לישב בה מברך שמים אמר רב אשי
*חזינא ליה לרב כהנא דקאמר להו לכולהו אכסא דקדושא ת"ר היו לפניו
מצות הרבה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות רבי יהודה
אומר *מברך על כל אחת ואחת בפני עצמה א"ר זירא ואיתימא רבי חזינא בר
פפא הלכתא כרבי יהודה ואמר רבי זירא ואיתימא רבי חזינא בר פפא מ"ט
דרבי יהודה דכתביב *ברוך ה' יום יום *וכי ביום מברכין אותו ובלילה אין
מברכין אותו אלא בא לומר לך בכל יום יום ויום תן לו מעין ברכותיו הכא נמי
בכל דבר ודבר תן לו מעין ברכותיו *ואמר ר' זירא ואיתימא ר' חזינא בר
פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם כלי ריקן
מידת
צידם לקיים המגוה וטעם ראשון ניחא ללא הקמ"ק עמוד ויהי נשך לזמן

(א) פסחים ז: (מקס"פ
זכרות פ"ו הע"ו) (ג) שם
ומנחת מנח (מוקפתה ט)
ה"ד) (א) [מנחות מג,
ד] שבת ט"ז (ס) רש"י
ו"ו) (ו) זכרות מ"ג (ה) רש"י
[וש"י רש"י] (ח) [וש"י מוס'
מנחות מ: ס'ה"א ואלו]

תורה אור השלם
1. זכר ומות עולם בינו
שבות דור ודור שאל
אביך ויגדך ויגדך ויאמר
לך:
דברים ל ב ו
2. ברוך אדני יום יום
יעקב לנו האל ישועתנו
סקלה. ההלים ס ח

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה הוואה נר
וכי לזכר על ראייה
הראשונה:

הגהות הגר"א
[א] תוס' סד"ה העושה
לעשות סוכה לשמן. העמק
ו"ב על עשיית סוכה:

רבינו חננאל

ומתבין עלה דר' יוחנן
מיהא מנחתא דקתי לולב
שבעה וסוכה יום אחד.
ומשי לולב שבעה בזמן
שבת המקדש קיים, לולב
יום אחד האידנא. סוכה
תנאי היא, דתנאי תפילין כל
זמן שמניחן מברך עליהן
דברי רבי, וחכמים אומרים
אין מברך עליהן אלא
שחרית בלבד. ור' יוחנן
דאמר כרבי. ואע"ג דאמר
רבה בר בר תנה הלכה
כחכמים, לא עביד עובדא
כשמעתייה, אלא כל אימת
דמנח להו מברך. רבנן דבי
רב אשי, כל אימת דהו
ממשמי בהו מברכי. אמר
רב יהודה אמר שמואל
מצות לולב כל ז'. ואף רב
סבר מצות לולב כל ז',
דאמר רב חייא בר אשי
אמר רב המדליק נר חנוכה
צריך לברך. ביום ראשון
המדליק מברך ג' הרואה
מברך ב' כו. ור' יהושע בן
לוי אמר יום ראשון מצות
לולב. מיכן ואילך מצות
זקנים. וכן אמר ר' יצחק.
ת"ר העושה סוכה לעצמו
מזכרין סוכה לישב
בסוכה. היתה עשויה אם
יכול לחוש בה דבר
מברך אחת מיד. שהחיינו.
ואם לא לכשיכנס בה
מברך שמים. אמר רב
אשי. רב כהנא מסדר
להו לכולהו הני בירכתא
אכסא דקידושא. ת"ר היו
לפני מצות הרבה אומר
ברוך אשר קדשנו במצותיו
וצונו על המצות. ר'
יהודה אומר מברך על
כל אחת ואחת. מרכיב
ברוך ה' יום יום. כל יום
יום תן לו מעין ברכותיו.
כלומר אם היא שבת מברך
ברכת שבת ואם יום טוב
הוא מברך ברכת יום
טוב. הכא נמי כל מצוה
ומצוה תן לה ברכתה
כפי עצמה. והלכתא כ'
יהודה. אמר ר' יודא
לא כמדת הק"ב [ה] מרת
בשר רוס.